КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»

24 квітня 2019 року

м. Київ
2019

Процька С.М., *викладач кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики НПУ імені М.П. Драгоманова*

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА У СФЕРІ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ: НОРМАТИВНИЙ АНАЛІЗ

У статті здійснено теоретичний аналіз нормативно-правової бази у сфері комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів в Україні; виявлено місце комп'ютерно орієнтованої освіти у сфері освітньої політики України; окреслено правові засади комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів.

Ключові слова: *учителі-філологи; інформатизація освіти; комп'ютерно орієнтовано освіта.*

В умовах трансформацій всієї системи освіти до стандартів ЄС, наше суспільство особливо гостро потребує реалізації багатогранної стратегії в галузі вищої освіти. Так, для інтеграції системи університетської освіти у світовий освітній простір слід забезпечити нормативно-правову базу, яка забезпечить удосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури виявлено, що в Україні надається належна увага дослідженню проблем інформатизації вищої освіти, застосування в освітньому процесі навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій, формуванню в освітніх установах комп'ютерно орієнтованого середовище навчання. Актуальні аспекти означених проблем висвітлено у працях В.Ю. Бикова, В.І. Бобрицької, А.М. Гуржія, М.І. Жалдака, О.В. Співаковського, О.М. Спіріна, Ю.В. Триус та інших. Проте дослідження освітньої політики у сфері комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів проводилися фрагментарно, що обґрунтовує актуальність їх здійснення з урахуванням сучасних викликів інформаційного суспільства.

Мета дослідження – здійснити нормативний аналіз освітньої політики у сфері комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів.

Для досягнення мети визначено такі **завдання**: здійснити теретичний аналіз нормативно-правової бази у сфері комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів в Україні; виявити місце комп'ютерно орієнтованої освіти у сфері освітньої політики України; окреслити правові засади комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів.

Передусім зазначимо, що наша дослідницька позиція суголосна з науковою думкою Бобрицької В.І., яка відзначає, що пріоритетність

інформатизації освіти зумовлено соціальним запитом до забезпечення якості освіти відповідно до світових, зокрема, європейських освітніх стандартів, підготовки бакалаври філології до життєдіяльності й професійної самореалізації в умовах розвитку інформаційного суспільства, зокрема, комп'ютерно орієнтованої освіти Дослідниця наголошує, що цього можна досягти шляхом реалізації таких тактичних цілей: 1) формування та впровадження комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища в системі вищої освіти; 2) застосування в освітньому процесі та бібліотечній справі комп'ютерно орієнтованих засобів поряд з традиційними засобами навчання; 3) розроблення індивідуальних модульних освітніх програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб, а також випуск електронних підручників; 4) створення електронних підручників та енциклопедій освітнього призначення; 5) створення системи дистанційного навчання [1; 2; 3; 4; 5; 7].

Зазначимо, що всі інноваційні зміни, передусім, залежать від освітньої політики, а саме створення необхідної нормативно-правової бази. Останніми роками було випущено ряд нормативних актів, призначенням яких є впровадження стандартів щодо забезпечення інформатизації вищої освіти України в сучасному європейському просторі. Вдалу спробу теоретичного аналізу нормативно-правового підгрунтя впровадження компетентнісного підходу в заклади освіти України здійснено у працях В.І. Бобрицької [5; 6].

Далі у нашому дослідженні розглянемо нормативно-правову базу у сфері комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів в Україні детально у таблиці 1 [14; 15].

Таблиця 1.

Назва документу	Реформування	
	Стратегічні завдання та пріорітети	**Шляхи реалізації**
1	2	3
ЗАКОН УКРАЇНИ "Про вищу освіту" [9]	встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.	**Стаття 65.** Мета і завдання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах
ЗАКОН УКРАЇНИ "Про освіту" [8]	регулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної, наукової, загальнокультурної підготовки громадян України	**Стаття 42.** Вища освіта 1. Вища освіта забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами ступенів вищої освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовку та підвищення їх кваліфікації.

ЗАКОН УКРАЇНИ "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" [10]	є концептуальною основою для розробки завдань щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні.	Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх ІКТ в усі сфери суспільного життя і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається одним з пріоритетних напрямів державної політики. 6) Основними напрямами розвитку інформаційного суспільства в Україні визначити: формування та впровадження правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, технологічних, методичних умов розвитку інформаційного суспільства в Україні з урахуванням світових тенденцій; всебічний розвиток загальнодоступної інформаційної інфраструктури на засадах сприяння вітчизняному виробництву новітніх ІКТ та інформаційно-телекомунікаційних систем, подолання технічної і технологічної залежності від зарубіжних виробників; забезпечення вільного доступу населення до телекомунікаційних послуг, зокрема до мережі Інтернет, ІКТ та інформаційних ресурсів; збільшення різноманітності та кількості послуг населенню та бізнесу, що надаються за допомогою ІКТ; створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів на основі врахування національних, світоглядних, політичних, економічних, культурних та інших аспектів розвитку України; надання кожній людині можливості для здобуття знань, умінь і навичок з використанням ІКТ під час навчання, виховання та професійної підготовки; створення умов для забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності усіх верств населення, створення системи мотивацій щодо впровадження і використання ІКТ для формування широкого попиту на такі технології в усіх сферах життя суспільства; забезпечення участі громадськості в побудові інформаційного суспільства, забезпечення конституційних прав людини, суспільства та держави в інформаційній сфері; розробку та впровадження системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства в Україні з внесенням відповідних змін у систему державних

ЗАКОН УКРАЇНИ "Про Національну програму інформатизації" [11]	визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, оборонної, національно-культурної та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення.	**Стаття 5.** Головна мета та основні завдання Національної програми інформатизації Головною метою Національної програми інформатизації є створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави. Програма спрямована на вирішення таких основних завдань: формування правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних та гуманітарних передумов розвитку інформатизації; застосування та розвиток сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя України; формування системи національних інформаційних ресурсів; створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо; створення загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування; підвищення ефективності вітчизняного виробництва на основі широкого використання інформаційних технологій; формування та підтримка ринку інформаційних продуктів і послуг; інтеграція України у світовий інформаційний простір.

ЗАКОН УКРАЇНИ "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" [12]	забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямах науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.	**Стаття 2.** Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні 1. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні (далі - пріоритетні напрями) - науково і економічно обґрунтовані та визначені відповідно до цього Закону напрями провадження інноваційної діяльності, що спрямовані на забезпечення економічної безпеки держави, створення високотехнологічної конкурентоспроможної екологічно чистої продукції, надання високоякісних послуг та збільшення експортного потенціалу держави з ефективним використанням вітчизняних та світових науково-технічних досягнень. 2. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності поділяються на стратегічні та середньострокові пріоритетні напрями. Стратегічні пріоритетні напрями затверджуються Верховною Радою України на період до 10 років. Середньострокові пріоритетні напрями визначаються на період до 5 років і спрямовані на виконання стратегічних пріоритетних напрямів.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [13]	на основі аналізу сучасного стану розвитку освіти визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері освіти. Конкретизує основні шляхи реалізації концептуальних ідей та поглядів розвитку освіти, визначених Національною доктриною розвитку освіти.	**III. Мета, стратегічні напрями та основні завдання Національної стратегії** Стратегічними напрямами державної політики у сфері освіти повинні стати: реформування системи освіти, в основу якої покладатиметься принцип пріоритетності людини; оновлення згідно з вимогами часу нормативної бази системи освіти; модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу; створення та забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей, створення навчальних закладів різних типів і форм власності; побудова ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді; забезпечення доступності та безперервності освіти протягом усього життя; формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти; розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі; інформатизація освіти, вдосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки; забезпечення проведення національного моніторингу системи освіти; підвищення соціального статусу педагогічних і науково-педагогічних працівників; створення сучасної матеріально-технічної бази системи освіти.

Виходячи з вищесказаного, за цей час сформовано певні правові засади побудови інформаційного суспільства: прийнято ряд нормативно-правових актів, які, зокрема, регулюють суспільні відносини щодо створення інформаційних електронних ресурсів, захисту прав інтелектуальної власності на ці ресурси, впровадження електронного документообігу, захисту інформації. Але це лише початок нових зрушень у побудові комп'ютерно орієнтованої освіти.

Отже, враховуючи результати цієї наукової розвідки, вважаємо, що зроблений нормативний аналіз освітньої політики у сфері комп'ютерно орієнтованої освіти майбутніх учителів-філологів дає змогу висвітлити певний висновок, що ступінь розбудови комп'ютерно орієнтованої освіти в Україні порівняно із світовими тенденціями є недостатнім і не відповідає

потенціалу та можливостям України. Перспективи подальших наукових розвідках вбачаємо у розгляді взаємовідносин суб'єктів освітньої політики України в умовах побудови інформаційного суспільства.

Джерела:

1. Бобрицька В.І. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій педагогічній освіті. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія*. 2011. № 16 (2). С. 35–39.
2. Бобрицька В.І. Інноваційні педагогічні технології: досвід і перспективи впровадження у вищих навчальних закладах України. *Вища освіта України*. *Тематичний випуск "Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології"*. 2011. № 3 (додаток 1). Т. ІІ. С. 19–27.
3. Бобрицька В.І. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх викладачів вищої школи. *Проблеми освіти*. 2011. № 66. Ч. І. С.39–44.
4. Бобрицька В.І. Компетентнісний підхід у проектуванні науково-дослідницької роботи студентів магістратури. *Вища освіта України. Тематичний випуск "Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології"*. 2012. № 3 (додаток 1). Т. 2І. С. 46–54.
5. Бобрицька В.І., Процька С.М. Комп'ютерно орієнтована освіта майбутніх філологів: навчально-методичний посібник для студентів ЗВО. Полтава: Скайтек, 2016. 136 с.
6. Бобрицька В.І. Освітня політика України у сфері інформатизації освіти. *Освітня політика: філософія, теорія, практика: монографія* / За ред. В.П. Андрущенка; Авт. кол.: В.П. Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.І. Бобрицька, Р.М. Вернидуб та ін. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. С. 272–316.
7. Бобрицька В.І., Глушак О.М. Основи інформаційної культури бакалаврів з філології: навч.-метод. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Полтава: Поліграфічний центр "Скайтек", 2014. 116 с.
8. Закон України "Про освіту". [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.
9. Закон України "Про вищу освіту". [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
10. Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки". [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16.
11. Закон України "Про національну програму інформатизації". [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр .
12. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні". [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17 .
13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013.

14. Процька С.М. Правові засади формування професійних компетентностей бакалаврів філологів в умовах комп'ютерно орієнтованої освіти. *Формування державної освітньої політики: філософські, теоретичні та прикладні аспекти* / за ред. В.П. Андрущенка. Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Тематичний випуск: збірник наукових статей. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С. 124–127.

15. Процька С.М. Характеристика нормативно-правової бази проблеми формування професійних компетентностей майбутніх філологів в умовах комп'ютерно орієнтованої освіти. [Електронний ресурс]. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених "Наукова молодь-2016"* (м. Київ, 15 грудня 2016 р.) URL: http://conf.iitlt.gov.ua/Conference.php?h_id=14

The article deals with theoretical analysis of the normative and legal base in the field of computer- based education of future teachers-philologists in Ukraine; the place of computer-based education in the field of educational policy of Ukraine was discovered; outlines the legal principles of computer-based education for future teachers-philologists.

Key words: teachers-philologists; informatization of education; computer-based education.

Ткаченко Д.А., *студентка групи 1мОПд факультету менеджменту освіти та науки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, магістерська програма «Освітня політика»*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті викладено законодавче підґрунтя у впровадженні інклюзивної освіти в Україні з урахуванням сучасних викликів, що пов'язані з інтеграцією національної системи освіти до європейського освітнього простору; досліджено особливості формування інклюзивної освіти на різних освітніх рівнях;

Ключові слова: *освіта; інклюзивна освіта; особи з особливими освітніми потребами; інклюзивне середовище; національна рамка кваліфікації; інклюзивна група; інклюзивний клас; рівність; доступність.*